

Europos ekonomikos ir socialinių reikalų komiteto nuomonė dėl Komisijos komunikato Europos Parlamentui, Tarybai, Europos ekonomikos ir socialinių reikalų komitetui ir Regionų komitetui „Europos Sąjungos strategija dėl Dunojaus regiono“

COM(2010) 715 galutinis

(2011/C 248/14)

Bendrapranešėjis **Etele BARÁTH**

Bendrapranešėjis **Mihai MANOLIU**

Europos Komisija, vadovaudamasi Sutarties dėl Europos Sąjungos veikimo 304 straipsniu, 2010 m. gruodžio 8 d. nusprendė pasikonsultuoti su Europos ekonomikos ir socialinių reikalų komitetu dėl

Komisijos komunikato Europos Parlamentui, Tarybai, Europos ekonomikos ir socialinių reikalų komitetui ir Regionų komitetui „Europos Sąjungos strategija dėl Dunojaus regiono“

COM(2010) 715 galutinis.

Ekonominės ir pinigų sąjungos, ekonominės ir socialinės sanglaudos skyrius, kuris buvo atsakingas už Komiteto parengiamąjį darbą šiuo klausimu, 2011 m. gegužės 31 d. priėmė savo nuomonę.

472-ojoje plenarinėje sesijoje, įvykusioje 2011 m. birželio 15–16 d. (birželio 16 d. posėdis), Europos ekonomikos ir socialinių reikalų komitetas priėmė šią nuomonę 150 narių balsavus už, 3 – prieš ir 20 susilaikius.

1. Išvados ir rekomendacijos

1.1 EESRK tvirtai ir ryžtingai remia naują požiūrį į Europos Sąjungos makroekonominę politiką ir su ja susijusios strategijos dėl Dunojaus regiono rengimą. EESRK, kaip Europos organizuotos pilietinės visuomenės institucinis atstovas, karštai nori svariai prisidėti rengiant ir įgyvendinant šią strategiją, visų pirma – dalyvaudamas šios strategijos veiksmų plane numatyto pilietinės visuomenės forumo veikloje.

1.2 EESRK jau seniai domisi su Dunojaus regionu susijusiais klausimais ir turi savo poziciją. Pastaraisiais metais Komitetas yra priėmęs daug dokumentų, susijusių su įvairiomis sritimis, visų pirma transporto ir aplinkos apsaugos. Reikia paminėti nuomonę ECO/277, kurioje aiškiai išdėstyta, kodėl EESRK mano, kad svarbu nustatyti strategiją dėl Dunojaus regiono.

1.3 EESRK mano, kad rengiant strategiją dėl Dunojaus regiono reikia atsižvelgti į vaidmenį, kurį ši upė atlieka formuojant bendrą „Dunojaus“ savimonę ir identitetą, kurių pagrindą sudaro kultūrų dialogas ir solidarumas. Tai regioninis indėlis į bendros Europos savimonės formavimą.

1.4 EESRK tikisi, kad jo rekomendacijos tinkamai atspindės Komiteto ir Europos organizuotos pilietinės visuomenės pritarimą šiai strategijai ir tvirtą paramą jai. EESRK mano, kad jei ši strategija ir veiksmų planas bus įgyvendinti sukūrus valdymo sistemą, tai leis iš esmės pagerinti visų Dunojaus regiono, kurį Komitetas laiko Europos atspindžiu, piliečių gyvenimo ir darbo sąlygas ir sumažinti atotrūkį tarp šio regiono ir labiausiai išsivysčiusių ES regionų. Komitetas taip pat tikisi, kad įgyvendinant

strategiją bus atsižvelgta į aplinkosaugos reikalavimus, reikalavimus saugoti vandens išteklius ir dar labiau saugoti regiono kultūros vertybes.

1.5 Reikia atkreipti dėmesį į tai, kad pastarųjų metų Europos Sąjungos plėtra ES geografinį centrą smarkiai pastūmėjo rytų kryptimi, o jos ekonominiu svorio centru ir toliau išlieka Vakarų Europa. Ekonominė, socialinė ir teritorinė sanglauda, kaip svarbiausia strategijos ir veiksmų plano dėl Dunojaus regiono sudamoji dalis, kartu su nuo jų įgyvendinimo neatsiejama praktiniais pasiūlymais, yra tinkamas indėlis šiam atotrūkiui panaikinti. EESRK mano, kad naujas makroregioninis požiūris galės tapti pavyzdžiu daugeliui kitų ES regionų.

1.6 EESRK laikosi nuomonės, kad strategija ir veiksmų planas yra atviri, palankūs visų atžvilgiu, juose daug dėmesio skiriama socialiniams, ekonominiams ir aplinkos apsaugos aspektams ir tinkamai atspindimos pilietinės visuomenės organizacijų rekomendacijos. Strategija bus veiksminga, jei joje pirmenybė bus nuolat teikiama ne sektoringam, o integruotam ir tvariam požiūriui. EESRK rekomenduoja šia strategija padėti užtikrinti geresnes sąlygas nepalankiausiomis sąlygomis gyvenančioms visuomenės grupėms ir į ją įtraukti kovos su skurdu priemones.

1.7 EESRK laikosi nuomonės, kad strategija atspindi naują šiuo metu formuojamą ES makroregionų lygmens politiką ir todėl padeda suderinti regione įvairiais lygmenimis ir įvairiose srityse jau veikiančių bendradarbiavimo struktūrų veiklą bei pagerinti jų veiksmingumą ir panaikinti dubliavimąsi. Tačiau reikėtų užtikrinti didesnę šios strategijos ir naujųjų sanglaudos politikos gairių darną.

1.8 EESRK mano, kad strategijos įgyvendinimo valdymo sistema turi būti aiški, paprasta ir skaidri ir sudaryti sąlygas sėkmingai siekti tikslų. EESRK ketina skatinti visapusiškai pasinaudoti Lisabonos sutarties teikiama galimybėmis nuolat taikant dalyvaujamąsias demokratijos principą ir veiksmingai prisidedant prie veiksmų plano įgyvendinimo. Norint užsitikrinti sėkmę, svarbu taikant partnerystės principą įtraukti ir skatinti aktyviai dalyvauti visus subjektus, stengtis užtikrinti lankstumą ir nuolat atlikti persvarstymą. Tuo požiūriu EESRK džiaugiasi, kad sukurtas Dunojaus regiono pilietinės visuomenės forumas; veiksmų planas Komitetui ir atitinkamoms nacionalinėms organizacijoms numato svarbų vaidmenį.

1.9 EESRK laikosi nuomonės, kad strategija, kaip makroregioninės plėtros politika, iš esmės prisidės prie Europos integracijos proceso gilinimo, ypač pagal pažangaus, tvaraus ir integracinio augimo strategiją „Europa 2020“; tai prie Europos Sąjungos priartintų šešias trečiąsias regiono šalis, skatintų jas įgyvendinti savo siekių vienytis.

1.10 Komisija šią strategiją rengia, turėdama omenyje, kad regionui nebus taikomos jokios specialios sąlygos, net jei tai ir galėtų suteikti postūmį ES makroregioninei politikai. Taigi, strategija neturi tapti „ne, ne ir dar kartą ne“ strategija nepaisant to, kad:

- 1) strategijoje nenumatyta jokia nauja Europos parama. Regionas galėtų sutelkti papildomų išteklių tarptautiniu, nacionaliniu, regionų arba sektorių lygmeniu, bet reikėtų skatinti geriau panaudoti esamas lėšas;
- 2) EESRK finansinių išteklių koordinavimą siekiant užsibrėžtų tikslų sieja su jo gerinimu, kuris, nuolat atliekant persvarstymą, leistų rasti naujų finansavimo galimybių. Komitetas rekomenduoja įsteigti specialų fondą;
- 3) nors dėl šios strategijos nereikia keisti ES teisės aktų, kadangi jie galioja 27 valstybėms narėms, o ne tik atskiram makroregionui, tačiau EESRK – kaip jau pabrėžė savo nuomonėje dėl Baltijos jūros regiono strategijos ⁽¹⁾ – rekomenduoja didinti Komisijos tarnybų išteklius, kad būtų užtikrinta tinkama pagalba įgyvendinant strategiją;
- 4) EESRK laikosi nuomonės, kad, prireikus, suinteresuotosios šalys galėtų atlikti glaudesnio teritorinio bendradarbiavimo regioniniu, nacionaliniu ar kitais lygmenimis pakeitimus, kad būtų atsižvelgta į tam tikrus konkrečius tikslus;
- 5) strategijoje nenumatyta papildomų struktūrų, kurios iš esmės skirtųsi nuo dabartinėje ES praktikoje įprastų struktūrų.

Strategiją įgyvendins naujos regiono koordinavimo struktūros ir dabartinės institucijos, kurių papildomumas turėtų būti didinamas;

- 6) EESRK manymu, būtina kiek įmanoma sumažinti biurokratinės prievolos; derėtų suburti grupę mokslininkų, kurie moksliniu požiūriu ištirtų ir išnagrinėtų su strategija dėl Dunojaus regiono susijusius klausimus. Reikia sukurti stipendijų teikimo sistemą, kuri taptų indėliu į šios grupės veiklą.

2. Europos Sąjungos strategija dėl Dunojaus regiono. Bendrosios pastabos

2.1 EESRK atkreipia dėmesį, kad Dunojaus regionas smarkiai pasikeitė, kadangi didelė šios upės baseino dalis šiandien yra Europos Sąjungos teritorijoje. Atsirado naujų galimybių įveikti problemas ir pasinaudoti regiono potencialu. Galima gerinti socialinį ir ekonominį vystymąsi, konkurencingumą, aplinkos valdymą, taip pat augimą veiksmingai naudojant išteklius ir modernizuoti saugumą ir transporto koridorius.

2.2 Strategijos ⁽²⁾ tikslas, sukūrus ilgalaikio bendradarbiavimo struktūrą, apimančią daugelį aspektų, išvystyti regiono socialinę kultūrą ir didžiulį ekonominį potencialą, pagerinti jo aplinkosaugos būklę.

2.3 EESRK laikosi nuomonės, kad Europos Sąjungos strategijai dėl Dunojaus regiono tenka ypač svarbus vaidmuo gerinant tvarų transportą, energetikos sistemų sujungimą, aplinkos apsaugą, vandens išteklių apsaugą ir suteikiant postūmį verslo plėtojimui. EESRK taip pat mano, kad ši strategija suteiks naujos pridėtinės vertės, kadangi bus dedamos pastangos užtikrinti įvairių sričių politikos dermę ir geriau koordinuoti dalyvaujančių valstybių veiksmus ir bus nustatytas integruotas požiūris į tvarų vystymąsi.

2.4 Dunojaus regionas yra istorinė, socialinė, ekonominė ir veiklos erdvė, kurios ribos sutampa su Dunojaus upės baseinu. Strategijoje pasirenkamas platesnis požiūris siekiant kompleksškai išnagrinėti prioritetus. Šiomis aplinkybėmis reikia užtikrinti sąsają su regiono gyventojais, jų nuomone ir poreikiais. Iki 2020 m. visiems regiono gyventojams turėtų būti sudarytos geresnės galimybės vietoje siekti aukštojo išsilavinimo, įsidarbinti ir pagerinti gyvenimo sąlygas. Kadangi tvarus augimas yra vienas svarbiausių strategijos dėl Dunojaus regiono prioritetų, ši strategija gali tapti svariu indėliu įgyvendinant strategijos „Europa 2020“ tikslus.

⁽¹⁾ OL C 339/07, 2010 12 14, p. 29.

⁽²⁾ Komisijos komunikatas Europos Parlamentui, Tarybai, Europos ekonomikos ir socialinių reikalų komitetui ir Regionų komitetui „Europos Sąjungos strategija dėl Dunojaus regiono“, (SEC(2010) 1489 galutinis), (SEC(2010) 1490 galutinis), (SEC(2010) 1491 galutinis).

2.5 EESRK viliasi, kad šiais finansiniais metais geresnis Dunojaus regiono valstybių priimtų programų suderinimas padės sustiprinti regionui skirtų 100 mlrd. EUR poveikį, nes naujų lėšų strategijos įgyvendinimui nėra numatyta. Tuo tikslu reikėtų numatyti sąveiką ir susitarimus, pavyzdžiui, plėtoti ekologiškas aukštasias technologijas, bendradarbiauti, kad būtų geriau suderintos priemonės ir skirtas finansavimas siekiant padidinti poveikį vietoje ir panaikinti susiskaidymą.

2.6 EESRK atkreipia dėmesį, kad, atsižvelgiant į dabartines ekonomines sąlygas, siekiant racionalumo reikėtų pasirinkti tam tikrą projektų skaičių ir atlikti tyrimą veiksmingumui užtikrinti. Norint sustiprinti ekonominį ir finansinį bendradarbiavimą, reikia konkrečių priemonių ir atitinkamų suinteresuotųjų šalių tarpusavio garantijų.

2.7 EESRK neatmeta galimybės, kad politiniu lygmeniu numatoma strategija dėl Dunojaus regiono gali būti įgyvendinama kaip procesas, kuris būtų lanksčiai plėtojamas nuolat atliekant persvarstymą ir, jei reikia, skiriant finansinius ir kitus papildomus išteklius.

2.8 EESRK manymu, suderinamumas su Europos Sąjungos teisės aktais ir veiksmais yra kertinis strategijos akmuo. Reikia nuolat stengtis sumažinti įgyvendinimo atotrūkį ir panaikinti praktinius ir organizacinius sunkumus, lemiančius prastus rezultatus. „Sustiprintas teritorinis aspektas“ padės vykdyti bendradarbiavimo koordinavimą, ES reglamentuose apibrėžti koordinavimo organizavimo principus ir praktiškai įgyvendinti ES teisinius išipareigojimus, ypač susijusius su bendra rinka ir aplinkos apsauga. Juo remiantis galėtų būti užmegztas „glaudesnis bendradarbiavimas“.

2.9 EESRK pasisako už tai, kad Europos Sąjungos strategija dėl Dunojaus regiono taptų strategijos „Europa 2020“, kuri įkūnija ES pasiryžimą užtikrinti pažangų, tvarų ir integracinį augimą, dalimi. Tai galėtų tapti precedentu kitoms regioninėms strategijoms.

2.10 EESRK sutinka, kad regioninis bendradarbiavimas Dunojaus regione padeda įgyvendinti penkis pagrindinius strategijos „Europa 2020“ tikslus: skatinti užimtumą; gerinti inovacijų, mokslinių tyrimų ir plėtos, ypač besiformuojančių technologijų plėtos, sąlygas; įgyvendinti kovos su klimato kaita ir energetikos tikslus; gerinti švietimo lygį ir skatinti socialinę įtrauktį, visų pirma mažinant skurdą ir sprendžiant visuomenės senėjimo problemą.

3. Europos Sąjungos strategija dėl Dunojaus regiono. Idėjos, uždaviniai ir problemos

3.1 1989 m. permainos Vidurio Europoje lėmė esminius visuomenės pokyčius. Reikia atidžiai ištirti esamą padėtį, kadangi Dunojaus regionui priklauso nevienodu metu į Europos Sąjungą įstojusios šalys, šalys kandidatės ir trečiosios šalys.

EESRK pabrėžia, kad šios šalys susiduria su panašiomis problemomis, bet turi skirtingus išteklius. Kad Dunojaus regionas taptų saugesnis ir būtų sustiprinta jo integracija į ES, svarbu dalytis geraja administravimo praktika.

3.2 EESRK atkreipia dėmesį, kad Dunojaus regionui būdingi didžiuliai ekonominiai, socialiniai ir teritoriniai skirtumai. Stubina atotrūkis tarp konkurencingiausių ir skurdžiausių regionų, aukščiausių kvalifikaciją turinčių ir menkiausiai išsilavinusių gyventojų, aukščiausio ir žemiausio gyvenimo lygio.

3.3 Socialiai atskirtos bendruomenės (ypač romai, kurių dauguma gyvena šiame regione), turėtų visų pirma pasinaudoti strategijos „Europa 2020“ teikiamomis galimybėmis. Skirtumai švietimo ir užimtumo srityse gali būti panaikinti. Regionas gali tapti saugia ir patikima teritorija, kurioje tinkamai sprendžiamos konfliktų, atskirties ir nusikalstamumo problemos. Svarbu užtikrinti sąsają su regiono gyventojais, jų nuomone ir poreikiais. Savo nuomonėje dėl Europos Sąjungos strategijos dėl Dunojaus regiono ⁽³⁾ EESRK jau rekomendavo sukurti Dunojaus verslo forumą, kurį sudarytų socialiniai ir ekonominiai subjektai ir kuris galėtų tapti svarbia bendradarbiavimo ir ekonominės, socialinės ir teritorinės sanglaudos skatinimo Dunojaus regione priemone.

3.4 Pagrindinės pasiūlymo dėl Europos Sąjungos strategijos dėl Dunojaus regiono mintys yra šios:

- 1) strategija yra naudinga iniciatyva, kuria siekiama stiprinti Dunojaus regiono integraciją į ES;
- 2) valstybės narės ir trečiosios šalys (įskaitant šalis kandidates ar galimas kandidates) išipareigoja aukščiausiu politiniu lygmeniu;
- 3) Komisijai tenka svarbiausias vaidmuo lengvinant procesą;
- 4) strategijos tikslams įgyvendinti gali būti daug geriau naudojami turimi išteklių;
- 5) strategijos rezultatai turi teikti akivaizdžios ir apčiuopiamos naudos regionui ir jo gyventojams.

3.5 EESRK laikosi nuomonės, kad įgyvendinant strategiją dėl Dunojaus regiono visų pirma turi būti sprendžiamos šios svarbios problemos:

— **Judumas.** Pats Dunojus yra svarbus Transeuropinio transporto tinklo (TEN-T) koridorius, tačiau neišnaudojamos visos jo galimybės. Turėtų būti toliau nagrinėjama, kaip pašalinti su Dunojumi susijusias fizines ir organizacines

⁽³⁾ OL C 48/02, 2011 2 15, p. 2.

kliūtis (įskaitant Belgrado konvenciją) kartu atsižvelgiant į nacionalinius nutarimus (pavyzdžiui, į Vokietijos parlamento žemųjų rūmų nutarimą) ir į aplinkos ir gamtos apsaugos reikalavimus. Be to, būtina užtikrinti įvairiarūšiškumą, modernizuoti ir išplėsti transporto mazgų infrastruktūrą. EESRK manymu, visų pirma svarbu pagerinti darbuotojų judumo sąlygas ir užtikrinti laisvą paslaugų judėjimą.

- **Energija.** Šiame regione kainos santykinai aukštos, susiskaidžiusios rinkos lemia didesnes išlaidas ir mažesnę konkurenciją. Regiono energijos tiekimo saugumas yra menkas. Labai svarbu didinti energijos vartojimo efektyvumą, ypač taupant energiją ir naudojant daugiau atsinaujinančių energijos išteklių. Strategiją įgyvendinančios šalys turi atlikti varomosios jėgos vaidmenį nustatant Europos kaimynystės politiką, kuri užtikrintų energijos tiekimo saugumą.
- **Aplinka.** Dunojaus regionas yra svarbus tarptautinis hidrologinis baseinas ir ekologinis koridorius, todėl būtinas regioninis ir bendras požiūris į gamtos apsaugą, teritorijos planavimą ir vandentvarką. Būtina atsižvelgti į socialinius poreikius ir taip pat ištirti transporto tinklų, turistinių kompleksų ir kai kurių naujų energijos gamybos įrenginių poveikį gamtai. Deramą dėmesį reikia skirti programai „Natura 2000“. Vandens sportas ir tvarus vandens turizmas, mokymas tausoti vandenį ir gamtą yra svarbūs aspektai, kurių reikia nepamiršti planuojant žaliuosius transporto koridorius. **Pavojus** yra didelis. Kadangi potvyniai, sausras ir pramoninės taršos atvejai – tiek nedideli, tiek stambaus masto – ištinka dažnai, prevencija, prasirengimas ir gebėjimas veiksmingai reaguoti reikalauja intensyvaus bendradarbiavimo ir dalijimosi informacija.
- **Socialiniai ir ekonominiai klausimai.** Dunojaus regionui būdinga didelė kultūrinė ir kalbinė įvairovė, taip pat labai ryškūs socialiniai ir ekonominiai skirtumai. Jam priklauso ir pažangiausi, ir skurdžiausi ES regionai. Dažnai trūksta ryšių ir veiksmingo bendradarbiavimo tiek finansiniais, tiek instituciniais klausimais. Aukštą kvalifikaciją turinčių asmenų dalis Dunojaus regione yra mažesnė už ES-27 vidurkį. Judumas didelis ir dažnai geriausi specialistai iš regiono išvyksta ieškodami palankesnių socialinių ir ekonominių sąlygų.
- **Saugumas, sunkūs nusikaltimai ir organizuotas nusikaltamumas.** Regione vis dar yra didelių problemų. Ne vienoje šalyje susiduriama su tokiomis konkrečiomis problemomis kaip prekyba žmonėmis ir prekių kontrabanda. Korupcija mažina visuomenės pasitikėjimą ir stabdo socialinį ir ekonominį vystymąsi.

3.6 EESRK taip pat mano, kad Dunojaus regionas turi išskirtines galimybes ar kalbėtume apie prekybos ryšius, pajėgumą sukurti švietimo sistemą, kurios pagrindą sudarytų patikima savivaldybių infrastruktūra ir kuri atitiktų būsimus darbo rinkos poreikius, ar didžiulį potencialą, kurį lemia regiono kultūrinė, etninė ir socialinė įvairovė. Jokios kitos upės pakrantėse nėra

įsikūrę tiek nuostabių sostinių. Regionas turi išskirtinių turistinių privalumų. Tai pasakytina ir apie atsinaujinančių energijos išteklių naudojimą. Turint omenyje didžiulius Dunojaus regiono gamtos turtus, tvarumo kriterijui visuose plėtros projektuose būtina skirti pagrindinį dėmesį.

3.7 Veikla inovacijų, turizmo, informacinės visuomenės, institucinių pajėgumų ir socialiai atskirtų bendruomenių srityje duos teigiamų rezultatų, jei bus vykdoma bendromis pastangomis. EESRK yra įsitikinęs, kad norint akivaizdžiai pagerinti padėtį, būtina imtis darnių komunikacijos ir skaidrumo užtikrinimo, taip pat planavimo, finansavimo ir įgyvendinimo veiksmų.

3.8 Su išorės veiksniais susiję rinkos trūkumai yra akivaizdūs ir lemia menkas tarptautines investicijas. Reikia parengti ir tvariai bei veiksmingai įgyvendinti didelius projektus pasidalijant jų išlaidas ir naudą.

3.9 Dunojaus regionui labai svarbus geras susisiekimasis, tiek jo viduje, tiek su kitais Europos ir pasaulio regionais. Neturi likti jokių periferinių vietovių. Patobulinus ES šiaurę su pietumis jungiančias ašis ir priėjimo prie jūros neturinčių šalių prieigą prie Viduržemio jūros baseino būtų sustiprintas ES ir ne ES šalių bendradarbiavimas. EESRK kartoja anksčiau pareikštus atitinkamus raginimus: 2002 m. ir 2005 m. – Jungtinio konsultacinio komiteto su Rumunija, 2010 m. – BJRM. Dėl nepakankamų pajėgumų ir kokybės arba prastos priežiūros transporto ir energetikos infrastruktūrai vis dar būdinga daug spragų ir trūkumų. EESRK prašo Komisijos ir nacionalinių institucijų pasikonsultuoti su pilietine visuomene ir parengti pasiūlymus, kaip būtų galima užpildyti šias spragas ir pašalinti trūkumus. Taip pat būtina puoselėti glaudesnius žmonių ryšius, visų pirma vystant kultūrą ir turizmą.

3.10 Gamtos išteklių yra bendras turtas, jie nesusiję su valstybių sienomis ir nacionaliniais regionui priklausančių šalių interesais. Šie išteklių patiria vis didėjantį su žmonių veikla susijusį spaudimą. Būtinas bendradarbiavimas, antraip vienoje srityje pasiektus teigiamus rezultatus greitai užgožia aplaidumas kitoje srityje. Turėtų būti stiprinamos dabartinės bendradarbiavimo struktūros.

3.11 Strategijoje ⁽⁴⁾ pateiktas **veiksmų planas** ⁽⁵⁾, kuriam įgyvendinti būtinas tvirtas valstybių ir suinteresuotųjų šalių įsipareigojimas. Strategijoje pasirenkamas kompleksinis konkrečioms vietovėms pritaikytas ir geru susisiekimu tarp miesto ir kaimo vietovių grindžiamas požiūris. Vienodomis galimybėmis

⁽⁴⁾ Europos Sąjungos strategija dėl Dunojaus regiono yra išdėstyta dviejuose dokumentuose: 1. Europos Komisijos komunikate kitoms ES institucijoms, 2. prie minėto komunikato pridėtame ir jį papildančiame veiksmų plane.

⁽⁵⁾ Komisijos komunikatas Europos Parlamentui, Tarybai, Europos ekonomikos ir socialinių reikalų komitetui ir Regionų komitetui „Europos Sąjungos strategija dėl Dunojaus regiono“, (COM(2010) 715 galutinis) (SEC(2010) 1489 galutinis), (SEC(2010) 1490 galutinis), (SEC(2010) 1491 galutinis).

naudotis infrastruktūra ir paslaugomis ir panašiomis gyvenimo sąlygomis bus skatinama teritorinė sanglauda, kuri yra aiškus ES tikslas.

3.12 Bendradarbiaudama su valstybėmis narėmis, regionais ir kitomis suinteresuotosiomis šalimis Komisija atrinko projektus ⁽⁶⁾, kurie susiję su greita ir akivaizdžia nauda regiono gyventojams ir turi poveikio makroregionui (arba didelei jo daliai).

3.13 EESRK mano, kad projektais atitinkamai turėtų būti skatinamas tvarus vystymasis ir jie turėtų apimti kelis regionus arba šalis, būti suderinti ir vienas kitą papildyti ieškant visiems naudingų sprendimų ir būti realūs (techniškai įgyvendinami ir grindžiami tinkamu finansavimu).

3.14 EESRK pritaria pagrindinių klausimų sugrupavimui į keturias pamatines grupes, kiekvieną iš jų sudaro prioritetinės sritys ir skirtingi veiksmai, kaip antai:

- 1) *Dunojaus regiono sujungimas* gerinant judumą ir įvairiarūšiškumą, vidaus vandenų kelius, kelių, geležinkelių ir oro susisiekimo tinklus, kad būtų skatinama tvaresnė energijos gamyba ir plėtojama kultūra ir turizmas, taip pat žmonių ryšiai.
- 2) *Regiono aplinkos apsauga* atkuriant ir išlaikant vandens kokybę, valdant pavojų aplinkai, saugant biologinę įvairovę, kraštovaizdį ir oro bei dirvožemio kokybę.
- 3) *Gerovės Dunojaus regione užtikrinimas* vystant žinių visuomenę pasitelkus mokslinius tyrimus, švietimą ir informacines technologijas, remiant įmonių konkurencingumą, visų pirma kuriant įmonių grupes ir investuojant į žmones ir įgūdžius.
- 4) *Dunojaus regiono stiprinimas* gerinant institucijų pajėgumus ir bendradarbiavimą, bendromis pastangomis užtikrinant saugumą ir sprendžiant organizuoto nusikalstamumo ir sunkių nusikaltimų problemas.

3.15 EESRK nuomone, besivystantis ir tampantis vis turtinogesniu Dunojaus regionas visų pirma turi užsibrėžti tikslą dėl makroregioninių interesų bendrai plėtoti šiaurę su pietumis jungiančias transporto ašis ir trūkumų turinčias energetikos infrastruktūras bei tinklų jungtis. Vis tik EESRK pasisako už tai, kad plėtojant Dunojaus upės kaip transporto ašies naudojimą būtų įgyvendinamas šios upės šlaitų ir intakų apsaugos planas. Strategijoje taip pat numatyta sukurti dalyvaujančių Dunojaus regiono šalių MVĮ tinklus ir užsibrėžtas tikslas panaikinti bendradarbiauti trukdančias kliūtis plėtojant žaliąją ekonomiką, mokslininkų tinklus ir švietimą, įskaitant profesinį mokymą.

⁽⁶⁾ Palaikyti Dunojaus pilietinio forumo, kuris būtų pilietinės visuomenės dalyvavimo strategijoje ramsčiu, idėja.

4. Su finansavimu, ES teisės aktais ir ES institucinėmis struktūromis susiję klausimai

4.1 Strategijos tikslas – kuo geriau panaudoti turimus išteklius sutelkiant pastangas, visų pirma veiklos sričių ir finansavimo požiūriu. Veiksmai papildo vieni kitus. Atsakomybę turi prisiimti visos suinteresuotosios šalys. Sustiprinus teritorinį aspektą, bus galima pasirinkti kompleksinį metodą, atsiradus daugiau galimybių koordinuoti sektorių politiką ir makroregiono lygmeniu kurti bei vystyti Europos teritorinio bendradarbiavimo grupes (ETBG).

4.2 EESRK mano, kad aukščiausio lygio grupė, kuri bus sudaryta taisyklėmis nustatyti ir pagrindiniams klausimams apibrėžti su už atskiras temas atsakingais koordinatoriais, gali tapti nauja institucializuoto bendradarbiavimo makroregiono lygmeniu forma, kurią plėtoti taip pat gali padėti regionas, jei reikia, priimdamas teisės aktų pakeitimus.

4.3 Strategija įgyvendinama, prireikus ir vadovaujantis bendromis sistemomis, sutelkiant turimas lėšas ir jas derinant su strategijos tikslais. Daug lėšų jau skirta pagal įvairias ES programas (pvz., suteikta 100 mlrd. EUR iš 2007–2013 m. struktūrinių fondų, taip pat skirtos didelės sumos taikant pasirengimo narystei pagalbos priemonę (PNPP) ir Europos kaimynystės ir partnerystės priemonę (EKPP)).

4.4 EESRK atkreipia dėmesį, kad ištekliai turi būti perskiriami tik atlikus veiksmingumo tyrimą, įrodantį, kad iš kitų sričių paimtos lėšos duoda naudos visai visuomenei.

4.5 EESRK mano, kad reikėtų skirti deramą dėmesį finansavimo priemonėms, apimančioms dotacijų ir paskolų derinimą. Taip pat galima sutelkti nacionalinius, regioninius ir vietos išteklius. Iš tikrųjų svarbu gauti įvairaus pobūdžio finansavimą, visų pirma iš ne ES lygmens viešųjų ir privačiųjų šaltinių. Reikia ne tik užtikrinti veiksmingesnį išteklių panaudojimą, bet ir pasirūpinti, kad finansavimo srityje būtų pasidalinta rizika.

4.6 EESRK mano, kad už veiklos sričių koordinavimą turi būti atsakinga Komisija, o valstybėms narėms, po konsultacijų su Komisija, agentūromis ir atitinkamomis regioninėmis institucijomis, turi būti pavesta koordinuoti kiekvieną prioritetinę sritį.

4.7 EESRK yra tvirtai įsitikinęs, kad už veiksmų įgyvendinimą atsakingi visi valstybiniai, regioniniai, miestų ir vietos lygmenimis. Veiksmai (kuriais siekiama nustatytų tikslų) turi tapti konkrečiais projektais (kurie būtų išsamūs, turėtų vadovą, nustatytą grafiką ir numatytą finansavimą).

4.8 EESRK tikisi, kad strategija taps tvariu Dunojaus regiono strateginio integravimo ir darnaus vystymosi pagrindu, kadangi joje išdėstyti prioritetiniai veiksmai, kuriais siekiama, kad Dunojaus regionas taptų XXI a. ES regionu. Kad šios strategijos tikslai būtų plačiai žinomi ir konkrečiai įgyvendinami, būtina dėti rimtas pastangas, teikti pakankamai informacijos ir deramai viešinti.

2011 m. birželio 16 d., Briuselis

Europos ekonomikos ir socialinių reikalų komiteto
pirmininkas
Staffan NILSSON

NUOMONĖS

Europos ekonomikos ir socialinių reikalų komiteto Priedas

Toliau pateikiami diskusijų metu atmeti pakeitimai, už kuriuos buvo atiduota ne mažiau kaip ¼ balsų:

3.8 punktas — 4 pakeitimas pateiktas Ribbe

Iš dalies pakeisti taip:

„Su išorės veiksniais susiję rinkos trūkumai yra akivaizdūs ir lemia menkas tarptautines investicijas. Reikia parengti ir tvariai bei veiksmingai įgyvendinti didelius projektus pasidalijant jų išlaidas ir naudą.“

Paaiškinimas

1. Be abejo, Dunojaus regionui reikalingi ir „dideli projektai“, tačiau neaišku, koks projektas laikomas dideliu. Kadangi 3.9 punkte kalbama apie būtent apie tokį didelį – greičiau, netgi milžinišką – projektą, EESRK turėtų būti atsargus ir nesudaryti įspūdžio, kad tolesnę plėtrą skatina būtent 3.9 punkte apibūdinti dideli projektai. Naujų darbo vietų kūrimui daug tinkamesni yra maži ir vidutinio dydžio projektai, tuo pačiu metu įgyvendinami tvarumo ir aplinkosaugos tikslai. Pavyzdžiui, Bulgarijoje šiuo metu taikomi apribojimai plėtrai atsinaujančios energijos srityje, nes nepakanka energijos tinklų. Investicijos į naujų energijos koncepcijų įgyvendinimą būtų naudingos, tačiau šioje vietoje greičiausiai kalbama ne apie jas.
2. Neaišku, ką bendrapranešėjai nori pasakyti, kalbėdamas apie „išlaidas ir naudą“. Kas turėtų padengti didelių projektų išlaidas ir kam tektų jų nauda?

Balsavimo rezultatai

Už	68
Prieš	71
Susilaikė	26
